

6176

1937

1926
1960/4

ЦЕНТРАЛЬНА
= НАУКОВО-УЧБОВА =
БІБЛІОТЕКА.

На обкладинці — робота скульптора
Новосельського, — „Тріумф революції“

05 (47714х) „1926“

ВСЕСВІТ

За
редакцією

ШУМСЬКОГО О.
КАСЯНЕНКА Е.

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

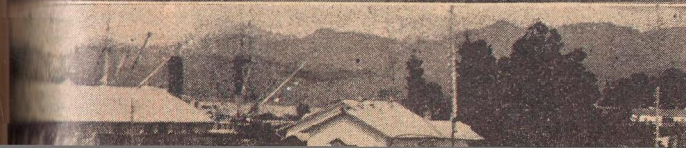
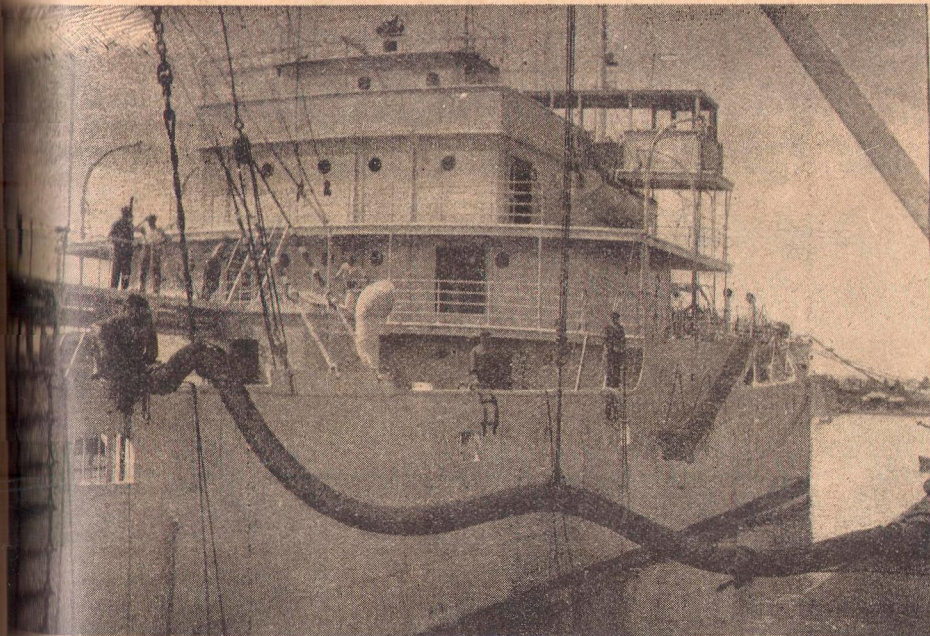
№ 20 (43) 1 листопада 1926 р.
Рік видання II-й.

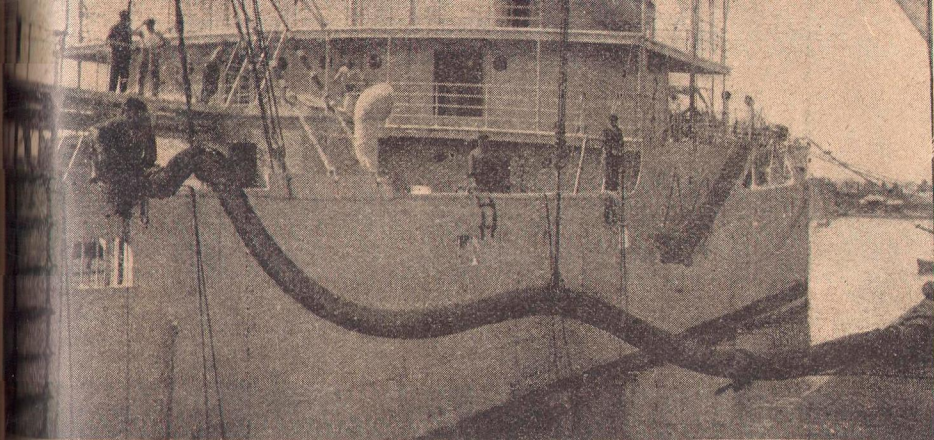
УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

Харків, вул. Лібкнехта, № 11.
Тел. № 34-76.

ВОРОТА БЛИЗЬКОГО СХОДУ

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧЕБНА
БІБЛІОТЕКА

Угорі— в італійський пароплав наливають нафту по трубах. По трубах же (праворуч) з нафтових промислів ллється гас у гавань. Цілі потяги цистерн (ліворуч, унизу) привозять у гавань нафту з промислів. В бідонах вивозять нафту до Турції (погрузка на пароплав).

Так слід назвати Батум, як порт. Батум—це головна нафто-експортна база СРСР. За 1925 рік вивезено за кордон цим портом 1.001.463 тони нафтопродуктів, а за 8 місяців цього року їх вивезено 669,714 тон. Біля Батуму зеленувато-нефритові гори і яскраво-масне од нафтової суги море. Центральний робітничий нерв батумського порту—це, звичайно, його нафтова гавань. Сюди від далекого димного Баку через лісні крутогорі кряжі протяглися труби-змії. Денно й нічно чужоземні пароплави смокчуть з них нафту. За 6—7 місяців судооборот порту 1.047 суден, порт дає чистого прибутку на місяць пересічно 110.000 карб. Порт має величезні трудові перспективи: при теперішнім устаткуванні йому не впоратися в цією роботою, тим то вже затверджено кошториси на величезні будівельні роботи в порту, що розпочнуться в найближчому часі. Роботи ці такі: впорудити велетенську нафтову гавань і як найширше механізувати вантаження. Нафтові джерела в СРСР величезні. Ми займаємо одне з перших місць. Зі слів професора Александра, з загального світового запасу нафти на нашу країну припадає 37%. До війни загальна наша здобич нафти була 9,2 міл. тон, а Північні Штати Америки добувають 33,1 міл. тон. В 1925 році у нас здобуто 5 міл. тон. Звичайно, ми повинні використати наші підземні багатства і де-далі збільшувати здобич їх. До цього ми повинні енергійно готуватися в міру наших засобів. Нафтові промисли механізуймо, робімо нові досліді, переустаткуймо порти, щоб вивозити нафту на світовий ринок.

СКОЛОПЕНДРА

Уривок з повісті „Шосе коло Ай-Петрі“

Товариш льокай...

ЛЬОКАЙ МИКОЛИ П-ГО. Вам слова немає,— крикнув я і почув, як щокі мої зашмеріли мурашками злости.

І я тоді побачив: це був останній поворотний пункт для Штейга.

Він зразу зі страшної несподіванки розширив очі, обличчя йому мазнуло крейдою... Мент. Далі він оволодів собою, прикрив віями очі, подумав чверть хвилини і вийшов.

Я побачив,—я навіть замовк і забув нашу мертво-притихлу шкільну залу, забув, що я голову на товариському суді над поповичами, що літні перерви проводять в боротьбі за церкву,—я дивився на велику Штейгову голову з кре-

мовим шовком кіс закурчавлених над вухамч, в пухке біле лице, в розмахнутий вилом вузьких темних брів—дивився і бачив і знав, що зараз, в цю хвилину я переламав до коліна, переламав у якийсь бік його аристократичну душу. Так треба було крикнути.

Це був час першої боротьби студентства за пролетарський вуз. Викидали зі свого складу сами студенти, по цілих днях по залах і коридорах точилась запекла ворожнеча, це було помітно на лекціях, на перерві, коли відкривалися танці, коли „ліва група“ демонстративно сиділа на лавочках і дивилась на „інтелігенцію“, коли маніжились баришні і Штейг забавляв їх „огнем нежданих епіграм“... І в останній час перед процесом „поповичів“ вже зов-

упноважили вести суд далі,—всі в зборі. Прохожу голосуванням. Моя прова вести суд — викликає суперечки. Я питання ставлю руба, гостро, як поставив би тепер.

Зала гуде. Хтось погасив світло. Хтось знову заговорив про мою прова. Засвітилось. Я хочу спинити шум і почати діло—при такій ситуації перериваючи мене говорить мій друг Штейг. Кров прилила до мого обличчя. Я скипів.

— Товаришу льокай...

Зала по моїх словах замерла (це знало багато товаришів, але про це я не говорив)—Штейга поважали). Потім засміялась:

— Товариш льокай!.. Оце так!..

— Правильно!..

— Веди збори!

Штейг покинув залу.

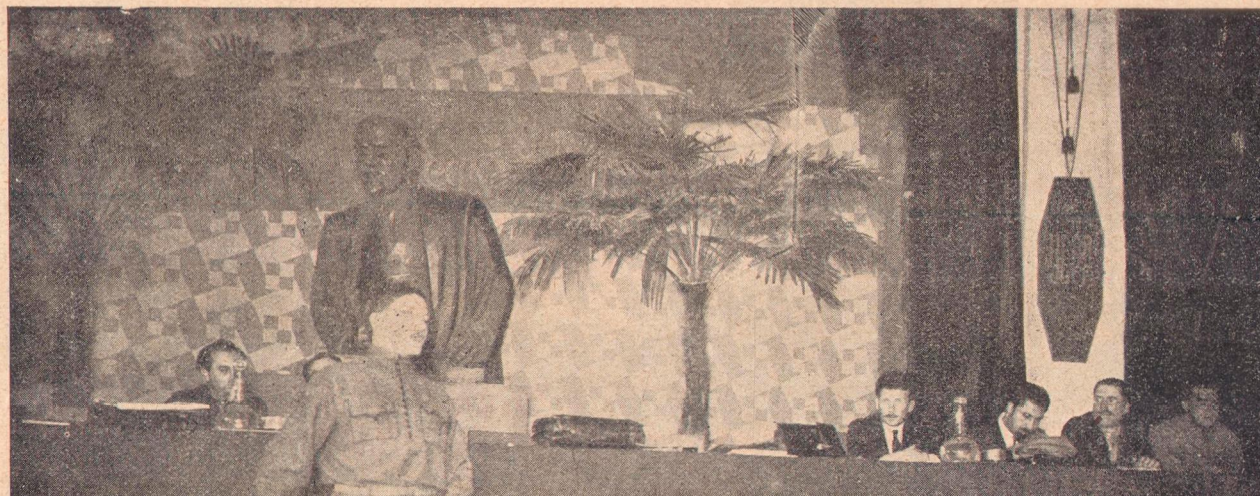
Сашка Жегульов

Штейга я знав з 19 року. Це був високий хлопець; чистого одягнен-

ретельний, те, що він завжди був одягнений, чистий, білий, ніколи не надавало йому краси, хоч він і не був привабливий. Він просто був жидкий. Ходив трошки сутуло, піднімав чи ліве плече, читав багато писав у своїх журналах і малював туристичні плакати.

Я дружив зі Штейгом якоюсь дивною ворожою дружбаю. Тягнув щось до цього хлопця, слав

ПЕРША ВСЕУКРАЇНСЬКА ПАРТКОНФЕРЕНЦІЯ

Викидали зі свого складу сами студенти, по цілих днях по залах і коридорах то чилає запекла ворожнеча, це було помітно на лекціях, на перерві, коли відкривалися танці, коли „ліва група“ демонстративно сиділа на лавочках і дивилась на „інтелігенцію“, коли маніжились баришні і Штейг забавляв їх „огнем нежданих епіграм“... І в останній час перед процесом „поповичів“ вже зовсім ясно студентство розколось на два табори.

Суддюю ми вибрали авторитетного, розумного хлопця з третього курсу—Малька. Пам'ятаю—він перечитував Гюго, дискутував про Спінозу й Руссо, вчив французьку мову і по українському розмовляв з природженою артистичною вимовою в ніс, пишню складаючи точені губи.

Процес тягнувся третій вечір. Підроблялись і доставлялись виправдуючі документи, ставились свідки, виступали захисники.

Заля поділилася, напружилася, горіла очима — сотнями очей. Цікавили менше поповичі, більше захисники і поділ наших курсів. Курси в одкриту показали своє обличчя.

В мене в руках „Кузниця“ — орган нашого Губкому КП(б)У. Стаття—Київське земство, Мороз, Пуришкевич. Бувші міністри Петлюри під лотосовим листком автокефалії. Легалізувалися для боротьби. Батько поповичів—з їх компанії.

Суд близиться до кінця.

Малько встає і тонко „об'єктивно“ виправдує підсудних. Фактичні справки. Беру протокола, документи... Шахрайство... Нагле шахрайство Малька. Мені не дають слова. Питаю волі зборів. Заля то гуде то замирає. Беру слово й викрикую Малька. Пропонуємо вести справу в новім напрямку. Малько відмовляється вести сьогодні справу і закриває засідання. Мене

Президія Першої Всеукраїнської Партконференції. На трибуні тов. Чубар.

Виявивши вірність ленінської лінії в нашому будівництві, певні досягнення в йому та ясні перспективи чергової роботи, конференція разом з тим виявила міцну свідомість широкої партійної маси, повне масове усвідомлення ленінізму. Партконференція як найяскравіше довела правильність партійної лінії, а разом помилковість, безпідставність виступів опозиції, що залишилася безсилою перед зростом свідомости партії й робітничої класи.

речках зі мною. Але інтимним другом він не міг чи не хотів бути. Так, на один мій лист відповів між іншим: не люблю пухких сердець. Будьмо кулем турними людьми.

Він був трохи старший мене. Я його зрозумів. Наша оригінальна дружба не змінилася.

Офіційні справи суду і робота в нашій селі заставляли нас постійно гостро сутикатись, але це не перешкоджало нам товаришувати, заховуючи тільки тінь якоїсь класової ненависти у грудях.

Так і трапилось, як я відчув, коли крикнув того вечора до Штейга. Він змінився. Він порвав майже зі всіма стосунки, почав запускати лекції, почав щось думати уперто і болізно. Раз він сказав мені:

— Я сьогодні прочитав „Сашку Жегульова“. Ти знаєш, яке вражіння, який вплив зробив цей роман Леоніда Андрєєва?

і білий, надавало йому краси, хоч і не був великий, просто був якийсь. Ходив трошки криво, піднімав чи ліве плече, читав багато писав у різних журналах і малював туристичні плакати.

Я дружив зі Штейгом якоюсь дивинною ворожою дружбаю. Тягнулось до цього хлопця, свіденого з протиріч. Мені подобалось його рознішті авантюрні вигадки. Вже на курсі він витиснув над головою гирю в 2 пуди в одній руці, це теж мені запеклом спортсмен! Подобалося Гострий і меткий на слово, артистоподібний він притягав до себе хлопців і дівчат.

Він був цікавим хлопцем між нашою братвою і помічав, що йому також цікаво проводити час у суни-

Ну?

„Сашка Жегульов“ дає людині велику бадьорість, міцне підняття, дає людськості людини. Він наводить на думку своєю фаволою, що людина зовсім ізольована від суспільства по своїй чи по чужій волі, загубила суспільну перспективу і власну також, можна знайти вихід для своєї людини не прикладаючи пістоля до скроні. Всякому, хто хоче кінчати самостійно раду прочитати „Сашку Жегульова“.

Було ясно, що Штейг загубив власну особисту перспективу, а суспільну перспективу нашої молоді чи суспільства в нього не було і вона його втрачала.

Ти знаєш, як легко бути героєм, як легко бути відчайним без кінця, між тобою й оточенням порвуться всі нитки, коли тобі нічого губити...

Не вмів розмовляти дипломатично, як і сказав прямо:

— Брось, товаришок, не буде з тебе Жегульова Сашки.

— Ми дивуємося з тебе, коли він на очах дає комусь в груди кулаком й відходить закладені руки в кишені, а тут іде...

— Не здатний ти, годішся бути Сашкою розбійником, хоч би „благородним“, ідейником...

Чи годен я—про це не будемо говорити... взагалі...

...і взагалі, чого ж ти надії, коли ти ще не знаєш й будеш працювати на користь суспільства...

Я хотів завести на тебе розмову про його поведінку останнього часу, але він тільки сказав:

— А-ай... не цікаво це...

І якісь думки невинності перли енергією з його — він підвівся, чорно-рвучко підсунув до мене піаніно, взяв стоячи широким і мажорним підйшов, потягнувся, повернувшись і вдивлячись глибоко в мене, сказав:

— Е-ех. В Крим ходили... А там: гори над нами, шосе, автомобілі...

слідки його аристократичного виховання ясно виділялись на тлі селянської й робітничої братви.

В танцях він красиво вів свою „даму“ в курточці, заплетену в „одну косу“, плавно й ритмічно йшов під музику вальса. Його завжди можна було відрізнити, коли під слова дирижора всі кидались до своїх дівчат як вівці, бігом, а він стрімко плав з ледве помітною усмішкою. Не такий як всі був він і за піаніном. Легко беручи непримушені акорди одною кистю руки, грав він палко, захватно, з рвучким форте і ліричним піанісімо.

Намагались переняти його маніру вітатись. Звичайно—було він зустрічається, чітким рухом підносить два пальці до середини козирка кепі, затримує на момент, затримується сам і чуточку схиливши голову, опускає руку. Губи при цьому затиснуті. За це його й не любили і поважали.

Тов. Петровський серед піонерів села Нової Одеси.

Штейгові букети

Валя—висока з грубим голосом, як Горьківська Тереза, міщанка з передмістя, зі свіжим і здоровим обличчям горіли, тормозить мене за рукав і кричить шепотом артиста з добре розвиненою дикцією:

— Ой, слухай. Слухай. Він у мене, помінаєш, витягнув з шафи щоденника. Ти помінаєш—що мені щоденник?—фі-іть. Я його писала давно ну, там була закохана, ну і що ж, і писала... так він витягнув, прочитав і наклак резолюцію... Так ти що думав, я так і подарувала.—Фі-іть. Я пішла в інтернат і з дівчатами витягла його нотатки... Ой, цікаво. От прочитай. Знаєш, як він пише.—Так покрано, дрібненько, скачками—діалектично... там про царя, про Лівадію... а „електричний поцілунок“—от я тобі вису...

До писань Штейгових я поставився не як до інтимних нотаток товариша, а як до документальних даних про того, що боровся в ВУЗі. Я тоді сказав собі:—Прочитаю. Це етично, бо це стосу-

...і взагалі, чого
жити надії, коли ти ще
лишиш й будеш працюю-
чи на користь суспі-
лства...

Я хотів завести на
рамову про його повод-
ження останнього часу,
але він тільки сказав:

— А-ай... не цікаво
про це...

І якісь думки неви-
ражені перли енергією з
нього — він підвівся, чо-
мусь рвучко підсунув до
мене піяніно, взяв стоячи
шорд широкий і мажор-
ний, відійшов, потягнувся
і сказав обернувшись і
впавчав глибоко в мене,
в очі.

— Е-ех. В Крим хо-
чуться... А там: гори над
трактом, шосе, автомобілі
проходять... е-ех, товари-
шів нема... да-а-а...

Я не розумів, причім
це шосе й автомобілі, але
щось неясне й тривожне
було й пробігало, як вітер
під шіліни з затаєного
собої погляду, зі слів
Штейга. І почувалось, що
він хоче щось розповісти
мені й боїться... Я навз-
вгад сказав йому:

— Інтелігент ти, фан-
тасатор, але Сашки з тебе
не буде все одно.

Зі Штейгового минулого

Крим. Діло таке: де-
який час Штейг жив у
Криму. Я мушу перека-
зати трошки його біогра-
фії.

Батько мого товариша
Штейг переїхав на
Україну давно, тут взяв
просту селянську дівчину
за жінку і добре знаючи
художнє мистецтво став
повара у графині Ра-
мової. В тринадцятому році він забрав жінку з двома підлітками і переїхав
у Крим. Там якимсь чином влаштувався при кухні в літній резиденції Ми-
хаїла II-го, в Лівадійському палаці. Там і підростали Штейгові діти, і тільки
після революції сім'я їх опинилась на Україні, в багатих батьків Штейго-
вої жінки.

Проніра, синок свого батька, молодий Штейг умів ладити з дітьми
придворної аристократії і йому симпатизували всі. І тепер на курсах на-

Тов. Петровський серед піонерів села Нової Одеси.

Робітничий сад в Миколаїві. Портрет тов. Петровського з квіток

...і писала... так він
витагнув, прочитав і на-
клав резолюцію... Так ти
що думавш, я так і пода-
рувала. — Ффть. Я пішла
в інтернат і з дівчатами
витагла його нотатки...
Ой, цікаво. От прочи-
таєш. Знаєш, як він пише.
— Так покрапано, дріб-
ненько, скачками—діалек-
тично... там про царя, про
Лівадію... а „електричний
поцілунок“—от я тобі ви-
несу...

До писань Штейго-
вих я поставився не як до
інтимних нотаток товари-
ша, а як до документаль-
них даних про того, що
боровся в ВУЗі. Я тоді
сказав собі: — Прочитаю.
Це етично, бо це стосу-
ється справ пролетаріату...

На другий день в моїх
руках були нотатки Штей-
га, чисті по формі й по
змістові, наче думки свої
він пов'язав у букети.
Ось де-які з них.

„Місячна ваза.

— Голова впа-
ла на долоні.

Коли б ввійшла
Таня чи Морен, я
здався б їм зараз
симпатичним, бо во-
ни в мені побачили
б рідного собі,—лі-
ричного плебея. Во-
ни не знають, що я
відчуваю їх і всі
деталі мого сучасно-
го життя, як бруд
за нігтями після ро-
боти на шкільнім
городі.

— Я не мрій-
ник,—для цього вже
занадто культур-
ний, але по асоціа-
ції контрастів зга-
дуються мої чисті,
як бризок фосфо-
ричної хвилі при
місяці, літа.

— Травень 14-го року.

Приїхав я (з пансіону) і приїхав імператор, а ввечері на морі
лежала місячна ваза. Неповторимий каприз кримського пейзажу!

Місячне сяйво розширене, мінливе, як ілюзорний міраж коло
осіяної вродистої Лівадії, перехвачене посередині й вінцями роски-
нуте на обрії кольору прихуаного золота. І здавалось, що місячна
ваза стоїть на лівадійським березі й здавалось, що моє життя трунком

налите у місячну вазу тому, що було все таке планетарно-грандіозне і не було деталей—тільки ніч звучна й криштальна, море й музика в палацах і чекають Вільгельма в гості й прийхав імператор...

— Тепер я знаю,—я пригадую це фельдфебельське обличчя, коли я сидів на римській гробниці, а Романов стояв на балконі й витираючи хустинкою затуманілі очі, щоб не дивитись в лице говорив з дочкою Татьяною, що в нього не встановлюється шлунок і про те, що його фотографію з сином буде відбито в журналах.—Тепер я знаю, що імператор був теж плебей і все ж в ньому було величне те, що за його спиною міліони плебейв.

— Його приїзд і Лівадія і місячна ваза на морі—все це було протуберанцями з душі, сипало дощем сузір в мою сумбурну радість. І все було без дрібниць, все було як у стилі дерматовського демона і це будило якусь світляну й музичну какофонію...

— А може все то було тільки тому, що в мене в організмі відбувався початок полового дозрівання.

Его.

— Світом рухає могутній его. Альтруїзм, хоча б класовий, в більшості є мода. Досадно, коли навязують моду. Я егоїст, індивідуаліст—це не модно.

— Почуваю себе дзвінким і сколеним, як кусок масивного скла.

— (А іноді хочеться: навішати б круг себе дзвонів, дзвоників, дзвіночків і торкати ніжно, легко, як на арфі й слухати золоті тона... тоді забулися б курви, Валя, справка про літню роботу на селі і все, що відчувається, як бурд за нігтями).

— Дзвіночки—безглуздя! Мене ждуть. Ні, мене ніхто не жде, бо всі загубили надії, бо всі привикли до бруду за нігтями... Ага! Я подарую себе собі. Проживу—згорю, але без бруду за нігтями. Слухай, Штейг! Сашка Жегульов! Хіба це забудеться!

План.

Діалектично, дякую розі'ємо мій план. Чуеш, Морен? Ти зі мною обговорюєш мій контрреволюційний план, бо я влізу у твою товсту шкуру, бо я художник, я зможу й я буду радитись з тобою. Ти будеш учасником „наганої справи“. Не комсомолься, друже! Починаємо. Тільки одно я тебе прошу:—не збивайся в бік—дискутуй по одній лінії моїх можливостей.

— Добре, я все одно знаю, що ти безсилий і це не пошкодить справі пролетаріату, коли я поможу тобі виготувати твій дикий план. Почнемо.

— Обдумано, зважено. Шляхів немає. Мое життя офірою призначено. Востаннє й ти згадаєш про любий поезії—постою на єдині

Америка хоче бути оригінальнішою за Європу в сенсаціях. А Європа хоче теж стрибнути вище Америки. Ось одна з оригінальних американських будівель у Бостоні—вежа вся зроблена з бочок.

ника на культурному фронті, тоді й те я зарахую до тих „издержек“.

Так я думав до моєї поїздки до Криму.

Камінь в пудів 30 спустити зі скелі на дорогу...

— Хо-хо! Здорово. Ну, і автомобіль стає... І витягаються в бурів нагани...

— Я закушую губи, я думаю... Ага! Підожди. Кілька десятків верст захищу машина. На автомобілі стошило, загайдало, примчались кущі й гори. Коли вітаєшся, тебе помічають. На цім шові підходити,—безпосередньо з за скелі 7 люф—руки вгору! Ніхто й не подумав про зброю! Та що! Я дав би зброю! Я беру в наші 2 пуди? Беру! Ми на каміні. В мене в воротах... уух! дивись, ось я беру 5 кілограмів. Дозволь я виб'ю двері, не піднімай питання перед організаціями. Це привади, а дай—7 нас пустить 7 пудовиків в авто з загойданими розкислими тілами! Діло буде.

— Тобі, мабуть, доводилось чути, що у кримських горах виловлювали цілі сонця. Да. Не таких, як ти, за хвіст і сонце.

— ГПУ?

— Думай.

— Слухай, друже. Ми—один. Один легко. Спиш—де захопило. Тепло в печорах подовбаних скитами. Маски. І головне—губити нічого. В чарівній країні—це не метафора—буквально,—в країні, де ідеально прозорому повітрі десятків верст як на долоні, а чверть версти від мене на віддаленні стрілу револьвера буває іти годину,—ми недосяжні. Татарські гори хі села. Трищини в сумбурно навалені скелях...

Це в загальнім. Деталі на місці. Почнемо з фінки, подорожного.

Проживу—згорю. А тебе жаль—не нещ, моднічаєш. Як стріну—з задоволенням всажу 3 кулі. Дякую за допомогу в виробці плану. Жаль, що ти не будеш в Криму. Приїзжай.

Штейг

Мертвий час

Не ворохнуть вершки кипарисів, струнких і м'яких, як шерсть ведмедей. Чатують спокій. Встаю й обмиваю білястий нальот солі на засмаганому

кати ніжно, легко, як на арфі й слухати золоті тона... тоді забулися б курви, Валя, справка про літню роботу на селі і все, що почуватися, як бурд за нігтями).

— Дзвіночки—безглуздя! Мене ждуть. Ні, мене ніхто не жде, бо всі загубили надії, бо всі привикли до бруду за нігтями... Ага! Я подарую себе собі. Проживу—згорю, але без бруду за нігтями. Слухай, Штейн! Сашка Жегульов! Хіба це забудеться!

План.

Діалектично, діалогом розів'ємо мій план. Чуєш, Морен? Ти зі мною обговорюєш мій контрреволюційний план, бо я влізу у твою товсту шкуру, бо я художник, я зможу й я буду радитись з тобою. Ти будеш учасником „наганної справи“. Не комсомолься, друже! Починаємо. Тільки одно я тебе прошу: — не збивайся в бік—дискутуй по одній лінії моїх можливостей.

— Добре, я все одно знаю, що ти безсилий і це не пошкодить справі пролетаріату, коли я поможу тобі виготовити твій дикий план. Почнемо.

— Обдумано, зважено. Шляхів немає. Моє життя офірою призначено. Врешті й ти, здається, не любиш поезії — просто не єдині шляхи ті, що означені й дозволені устрєм.

.....

— Я реаліст, ти май на увазі. Слухай: між кущами кизелю, між скелями й ломом каміння через перевали в'ється й ломається шосе коло Ай-Петрі. Я і зі мною 5-6, тільки таких, щоб не слинчили балачками про садсчок і маму, щоб не розкисали „мораллю“ й „правдою“. Щоб були людьми компактними, — щоб весь тут. Кожен сильний, кожен сміливий і в скелях і на скелях — свій, вдома.

— Я розумію, автомобілі... Ти думаєш, що це проста справа спинити автомобіль.

— Це зовсім проста справа.

Америка хоче бути оригінальнішою за Європу в сенсаціях. А Європа хоче теж стрибнути вище Америки. Ось одна з оригінальних американських будівель у Бостоні—вежа вся зроблена з бочок.

ника на культурному фронті, тоді й те я зарахую до тих „издержек“. Так я думав до моєї поїздки до Криму.

Мертвий час

Не ворохнуться вершки кипарисів, струнких і м'яких, як шерсть ведмедя. Чатують спокій. Встаю й обмиваю білястий нальот солі на засмаганій

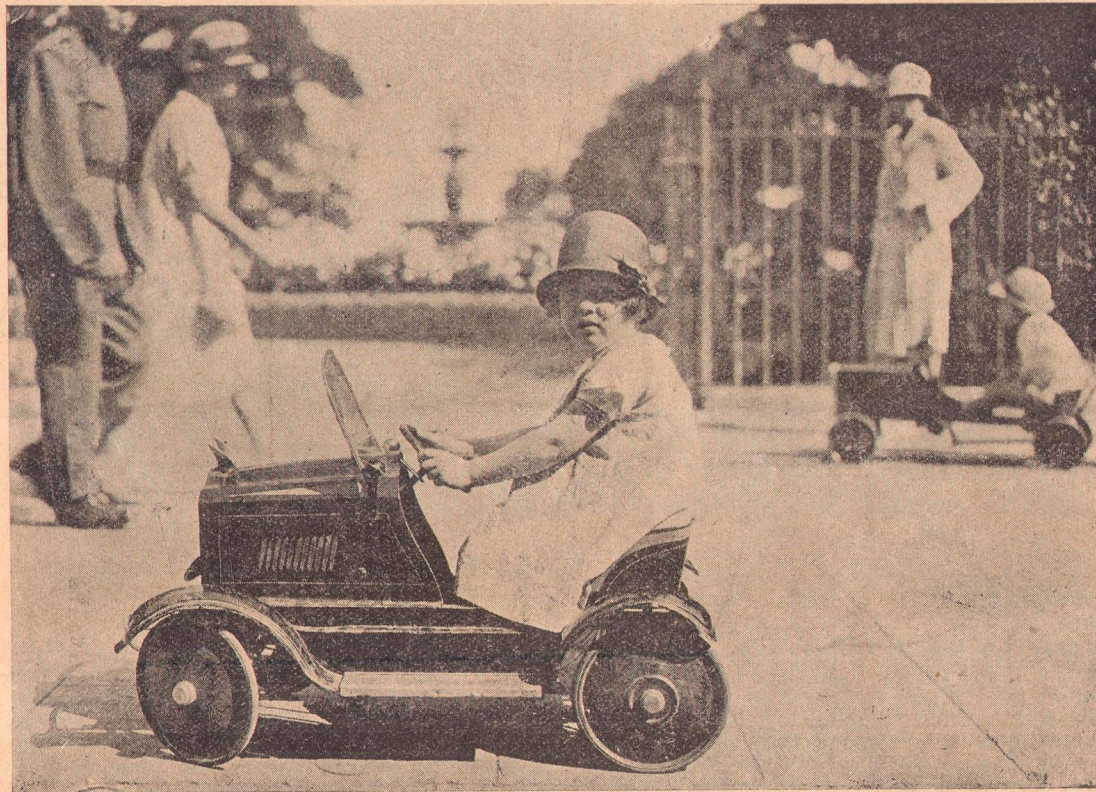
тілі. Одягаю мою кримську мову блузу, беру цигарок і бравнінг на пояс трусів... Піду в ліжку, — туго тягне, — вона ходити туди рвати кизил, а я просто піду туди. Буду стріляти — мови знову стріну отого рудого звірка на скелях, що бачив з нею. Не пристріляти так пострілять. І от я далеко від людей і осель, стою опершись голими ліктями на камінь і дивлюсь на море.

Хай так. Завтра на Україну. Тут останнє. Далеко, далеко блакитні дахи наших дач, кам'янисті поросші кущами пустир, доріжка попутана, провалля, скеля, все перед очима. Завтра на Україну.

Хтось м'яко на плече... Повертаюсь перед самими очима усмішка така знайома, красива... кепі й по боках шовкові косички. Ніс з горбинкою, зетом вирізані ніздрі.

— Штейн!?

Впала рука на пояс... Бравнінг...

Ча заході є спеціальні лялькові автомобілі для дітей. На знімковій парку в Женеві. Діти катаються на маленьких автомобілях.

Штейг, ти?

Ну, я, чого ти так? Чудно...

Ште-ейг... Як це, що за збіг обста-

— Я знав, що ти є в нас. А ти не че-
давай запалимо. Сідай.

Штейг не здивований. Він спокійно сідає
великому каміні й дивиться на шосе.
одягнений в сорочці, забраний в сірі
і в жовтих туфлях „джімі“. На нім
торбина, патронташ...

Що за зброя, дробовик? Ти не Саш-

Він підносить голову, дивиться на мене і
нашу насмішкуватий, їдкий і теплий усміх.
Запалюємо.

За кущами м'яко чакхає авто. Я стежу
Штейгом. Нагадав його „план“... Авто
їде, мчить до нас. Штейг красиво, ела-
чно й радісно по кримські (звичай віта-
на морі, в дорозі, в дачі) махає рукою
на машині помічають, він знайомою
манерою прикладає два пальці до ко-
ла. І в цій ширім вітанні вже не можна
встати того розпачливого Штейга, того за-
ного хоч і сильного юнака.

План пам'ятаєш... Ти мені обіцяв три
анти... А я все таки достойний не дро-
гав.

Він знов підводить очі й знову я бачу
спокійний погляд без одної рисочки
напруженості і ще щось—наче він почуває
перемогу.

У мене нервова напруга. Пробуджується
злість, кладу на долоню бравнінг і
ду.

Я вартий не дробовика. На... Він на-

Штейг повертається, усміхається.

Не люблю мелодрами. Погана галузь
історичного мистецтва.

І придушую безпричинну злість...

Штейг оповідає. Він у Криму проводить
шук. (Батько його робить у санаторії).
виступає... Робить він у журналі й в живій
журні. Посада йому подобається й дав мож-
ливість жити.

...Так... А знаєш—сильна Радянська

Гм... Ти на 9-м році революції почи-
агітувати... Кажу й почуваю, що кажу
по шаблону стереотипно й знаю, що

НЕДОБИТКИ КОНТР-РЕВОЛЮЦІЇ ПЕРЕД СУДОМ

На лаві підсудних. Ліворуч—Уренюк, далі—Камиш та Попов

Кримінально-судова колегія найвищого Суду УСРР під головуванням тов. Жука, при членах т.т. Ада-
мовіч та Гейлігі, при прокурорі т. Ахматові та оборонцях т.т. Кулікові, Скерсті, Мамутові,
Капущевському, Курицькому та Гуревичі розглянула відому справу контр-революційної організа-
ції, що про неї вже подавалося відомості в пресі—справу Уренюка. На лаві підсудних Найвищого
Суду опинилося три контр-революційних агенти закордонної еміграції—Уренюк, Камиш та О. Попов,
а також кілька співучасників та переховувателів. Як виявило судове слідство, головний обвинуваче-
ний—Уренюк, капітан старої армії, учасник білогвардійської інтервенції Радянської України, за зав-
данням еміграційного монархічного центру протягом кількох років провадив на території СРСР під-

Він знов підводить очі й знову я бачу спокійний погляд без одної рисочки нежености і ще щось—наче він почував перемогу.

У мене нервова напруга. Пробуджується злість, кладу на долоню бравнінг і...

Я вартий не дробовика. На... Він на...

Штейг повертається, усміхається.

Не люблю мелодрами. Погана гаузуз мистецтва.

Я придушю безпричинну злість...

Штейг оповідає. Він у Криму проводить тиждень. (Батько його робить у санаторії). Живиться... Робить він у журналі й в живій практиці. Посада йому подобається й дає можливість жити.

...Так... А знаєш—сильна Радянська армія...

Гм... Ти на 9-м році революції починаєш агітувати... Кажу й відчуваю, що кажу по шаблону стереотипно й знаю, що Штейг самостійний і міцний ворог здається просто механічно. Це в нього продумано. Навіть наче й сам знає, що й не вважає потрібним відповідати на мою репліку.

...Сильна. Вона вміє асимілювати, нейтралізувати, переробити... По традиції я знаю, яким я був... Нічого критись—ти знаєш „план“, а тепер я безсильний, бо я втрачаю ініціативу й є сміливість... а тої психології немає і об'єктивно це є нещасття... ну це для контрреволюції... Да. Дай прикурити. Розумієш,—нав'язали якось природно перспективи, радість, любов до товариства. Мене любить наша авдиторія, що ж тепер може зробити...

Знову мовчимо. Знову чаккає авто й ми йдемо.

А знаєш, в „плані“ не була взята до уваги одна дрібниця. От ти скажи—що я маю би зробити, будучи ізольований від суспільства, далеко від осель, у скелях, коли б мене вкисила сколопендра...

Я здивовано глянув на Штейга. Сколопендра. Маленька тваринка, що сидить у щілинах камінців... Сколопендра й Штейг!...

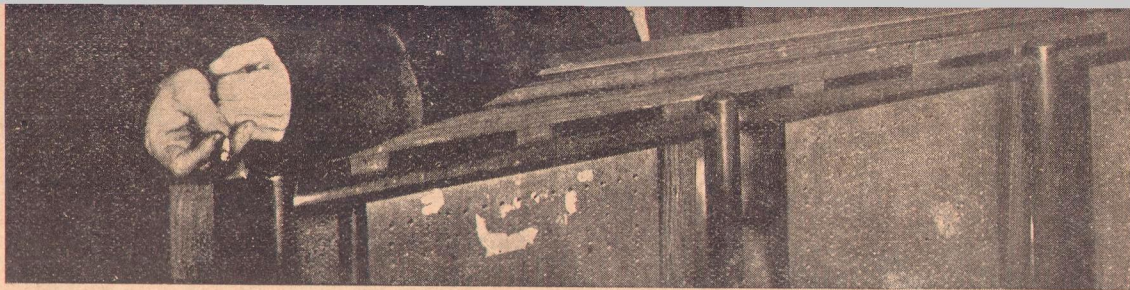
Справді—бути постійно в скелях—це приблизно 75% за те, що вкисить сколопендра—це іноді смертельний...

Оце так... Цікаво, чи випадково ти забув про сколопендру і забув годі, як у тебе не було перспектив і ти не боявся...

Штейг дивиться в бінокль у напрямку порта...

Не знаю... Підожди. Здається йде...

О. Кундзіч.

На лаві підсудних. Ліворуч—Уренюк, далі—Камиш та Попов

Кримінально-судова колегія найвищого Суду УСРР під головуванням тов. Жука, при членах т.т. Адамівіч та Гейліті, при прокурорі т. Ахматові та оборонцях т.т. Кулікові, Скерсті, Мамутові, Капушевському, Курицькому та Гуревичі розглянула відому справу контр-революційної організації, що про неї вже подавалося відомості в пресі—справу Уренюка. На лаві підсудних Найвищого Суду опинилося три контр-революційних агенти закордонної еміграції—Уренюк, Камиш та О. Попов, а також кілька співучасників та переховувателів. Як виявило судове слідство, головний обвинувачений—Уренюк, капітан старої армії, учасник білогвардійської інтервенції Радянської України, за завданням еміграційного монархічного центру протягом кількох років провадив на території СРСР підпільну контр-революційну роботу, утворюючи контр-революційні „Повстанські комітети“, що мали своїм завданням знищити Радвладу та сприяти майбутній білогвардійській інтервенції. Поруч цього Уренюк провадив і шпигунську роботу за завданнями румунської сигуранци та другого відділу польського генштабу з їхніми експозитурами, осередками та іншими контр-розвідувальськими органами. Камиш та О. Попов—теж закордонні емігранти—були також учасниками цієї контр-революційної організації але активної роботи не провадили. Організація, що утворилась за вказівками закордонних політичних фармазонщиків—монархічних пройдисвітів для підвищення їхнього авторитету у закордонних імперіалістичних добродійців та для одержання нових подачок—„дотацій“ від них, звичайно, ні до чого не привела. А всі учасники цієї нікчемної і невдалої організації опинились на лаві пролетарського радянського суду. Найвищий Суд УСРР засудив головного обвинуваченого—Уренюка до найвищої міри соціального захисту—розстрілу. Обвинувачених Камиша й Попова засуджено до позбавлення волі з суворою ізоляцією на 10 років та позбавлення громадських прав після відбуття кари на 5 років кожного. Обвинувачених, Артеменка, М. Попова та Розенштраух, що переховували білогвардійський хлам, засуджено до позбавлення волі строком на 1 рік та позбавлення громадських прав після відбуття кари строком на 2 роки кожного. Решту обвинувачених Найвищим Судом виправдано.

П. Запорожець

КВАРТАЛИ

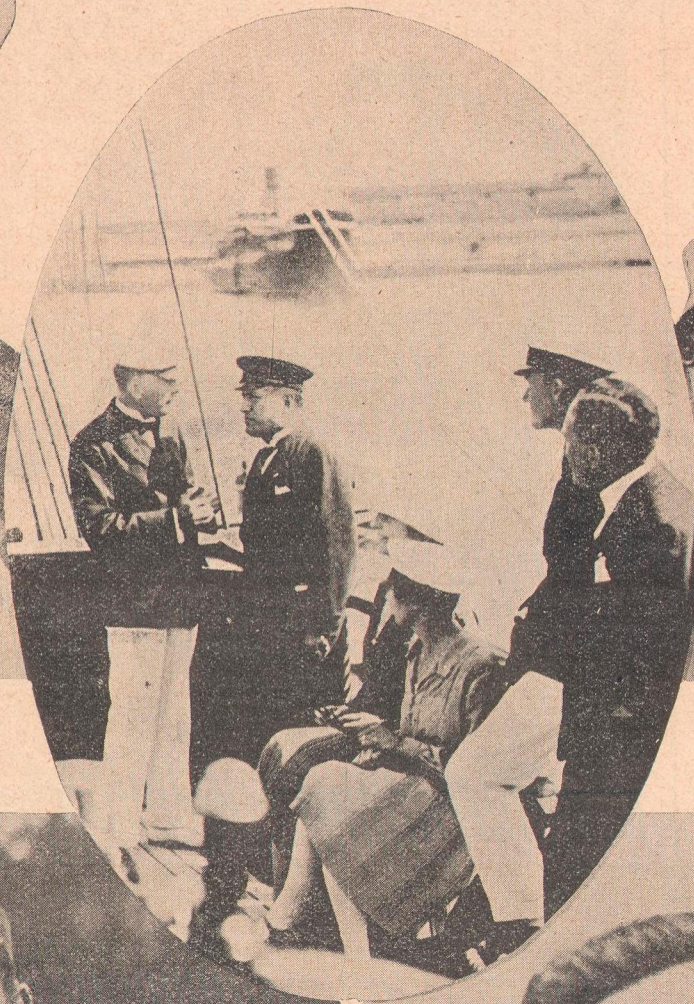
Церковні дзвони в далені,—
такі завмерлі дзвони;
їх перегнав наш синій біг,
(ну „і нехай мідяний сміх“
бо що він при заводі?)
Донбасу сизий дим і дим
висить над головою.

В шатро небесне заглядав,
а там лиш вітер, хмари.
Я полюбив кварталів гін.
— Стій!... Покотивсь трамвай за ріг,
а рейки під ногами.
В моїх очах любов і синь
розхристаних кварталів.

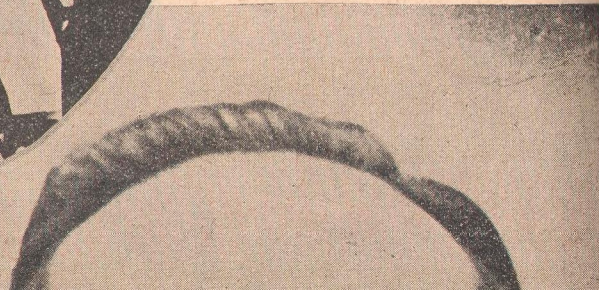
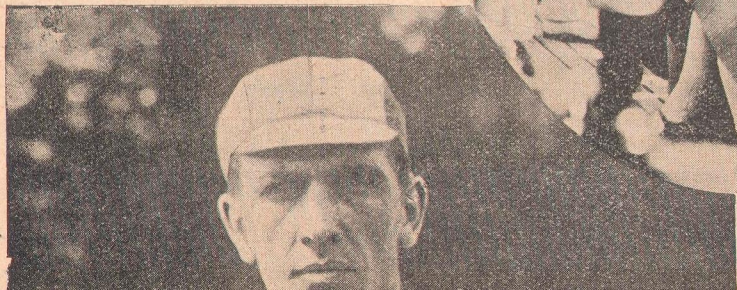
ВСЕСВІТНЯ ІЛЮСТРАЦІЯ

Раман, президент Калькутського університету, представник індуського пролетаріату в Комінтерні.

Тов. Карахан. До його повернення в Хімі

Раман, президент Калькутського університету, представник індуського пролетаріату в Комінтерні.

Тов. **Карахан**. До його повернення в Хіт

Пелисьє, переможець велогонок в Лонгшані (Франція).

Новий мін. закордонних справ Пекинського уряду **Велінгтон-Ку**.

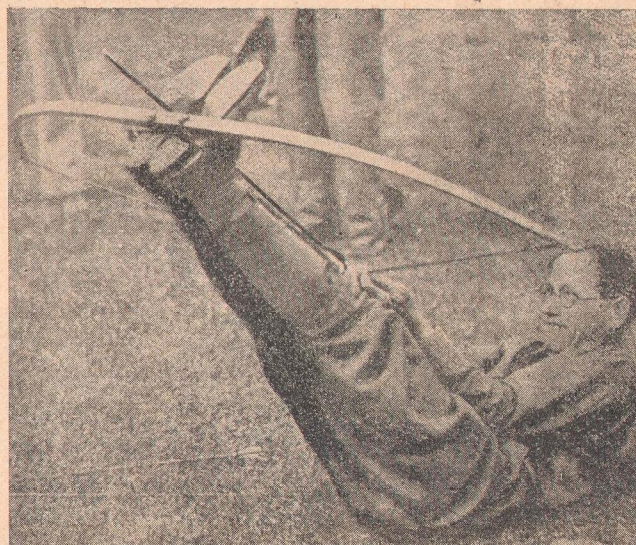
В овалі: зустріч Чемберлена з Мусоліні на яхті біля берегів Італії. Мусоліні й Чемберлен розмовляють

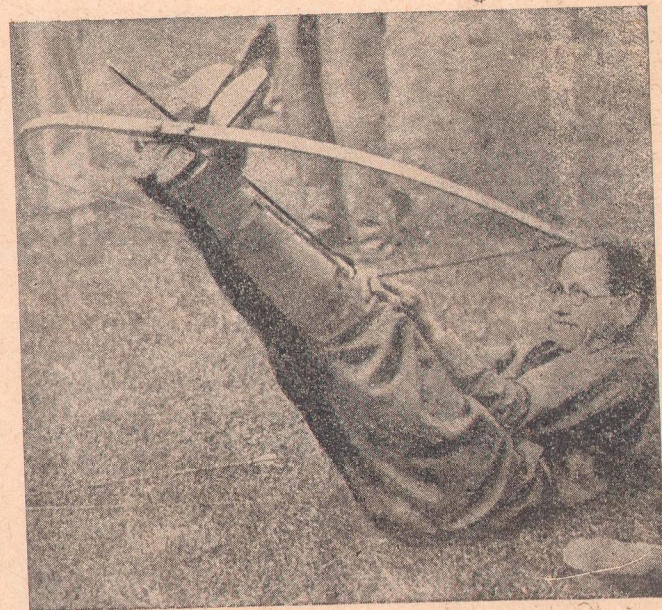
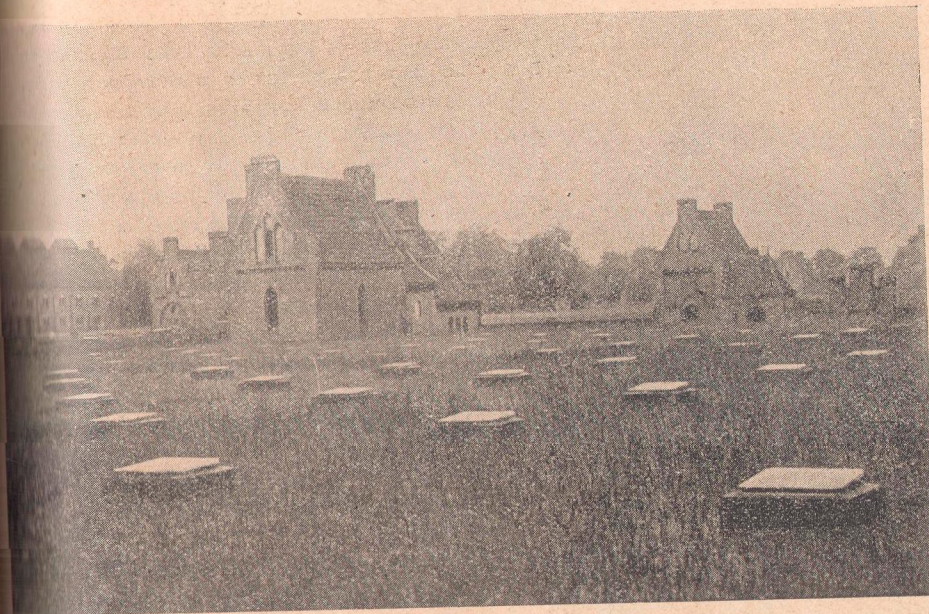

Вождь рифів Абд-Ель-Керім (праворуч) зі своїми дітьми
в засланні

Народні свята в Хіні. Процесія артистів на ходулях приваблює численні
юрби глядачів

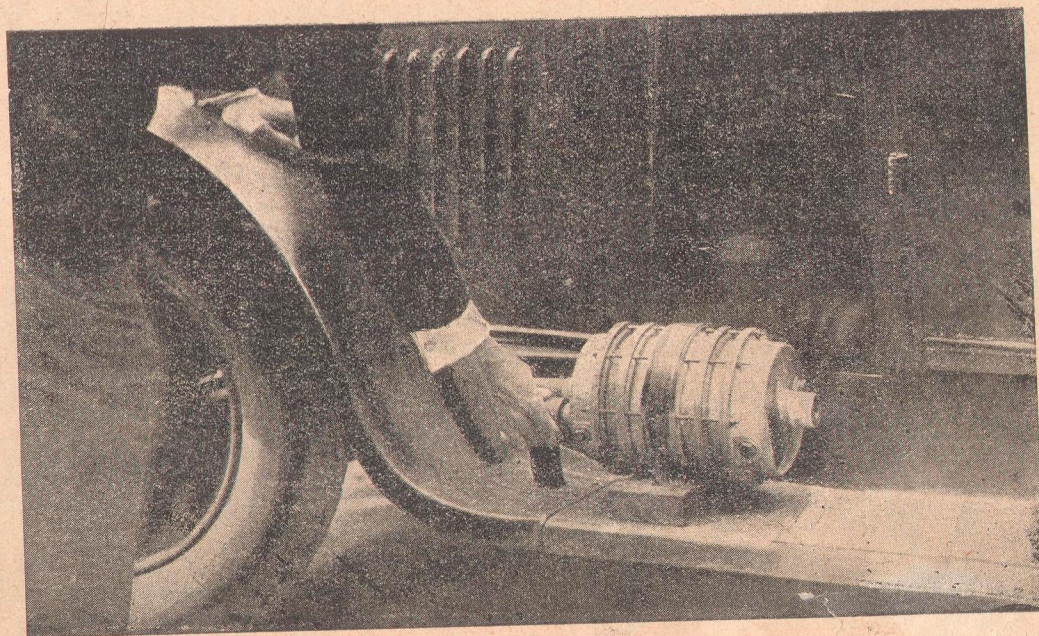

Ліворуч: Берлін застерігає епідемію гффу. Велетенська установка фільтрів для фільтрування води. Праворуч: Оригінальний спосіб стріляння з лука. Особливий рід спорту за кордон м

Модні" викрутаси. За кордоном носять панночки, як видно на мал., радіо-апарат на підв'язці

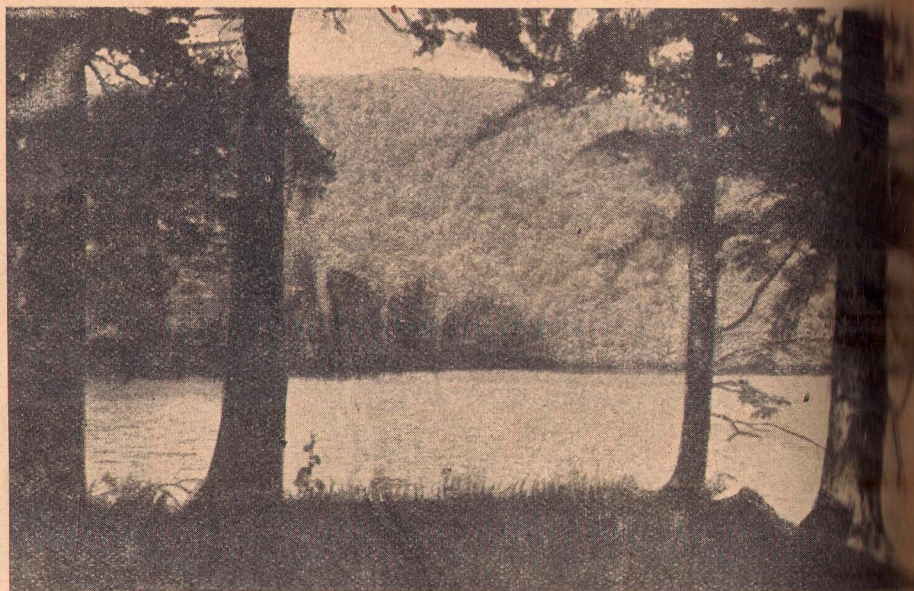
Нові вдосконалення автомобілів. Цей апарат (винахід інж. Ройе) цілком глушить шум автомобіля, нейтралізує також отруйні виділення газів

ПІДКАРПАТЬСЬКА УКРАЇНА

Нарис К. Л-вича

ІМПЕРІАЛІСТИЧНА війна, що скінчилася відомими гаслами „самовизначення“, збудила й Підкарпаття. Перші заговорили давні американські іммігранти. На їхні домагання, 23 вересня 1918 р., їх було прийнято до „Середньо-європейського союзу народів“, а за порадою Вільсона почали творити автономну провінцію в межах Чехословацької Республіки. Деякі політичні діячі Підкарпаття почали було говорити про негайне приєднання до України, але тому, що Масарик дав урочисту обіцянку створити їм таку „автономну державу (?),“ щоб всім русинам було добре жити“,—голоси розбилися й перемогли прихильники згоди з Чехословаччиною. Скінчилося тим, що 8 травня 1919 року „Центральна рада Підкарпаття“ в Ужгороді ухвалила об'єднання з Чехословаччиною, з тєю лише умовою, що кордонна межа ляже біля Попраду, а як-би виникли коли-будь які-будь непорозуміння, то щоб Підкарпаття могло безпосередньо звертатися до Ліги Націй. Обговорити цю справу точно було доручено представникові американської імміграції, Жатковичеві, якого однак Бенеш дуже легко заспокоїв тим, що, мовляв,—„такі дрібниці ми зможемо залагоджувати без усякого чужого втручання“, з чим також погодилася й Ужгородська рада. Після того, не втрачаючи часу, чеський уряд проголосив статут про автономію адміністрації, господарства та шкільництва, при чому було зазначено, що навчання має провадитися лише місцевою („малоруською“) мовою. Точніше, все містилося в тому, що Підкарпаття матиме свій 40-членовий сейм, висилатиме 9 послів до парламенту у Празі. Однак, за голову краєвої влади мусить бути лише призначений президентом губернатор. Таке призначення одержав Жаткович, який почав свою діяльність протестами проти неправильного визначення кордонів і, позмагавшись ще трохи за „тенденцію“ урядового перепису населення, скінчив усе звичайною „демисією“...

Влада губернатора опинилася в руках чорнотенця-москофіла, а москофіли—відомі продавники. Чеська влада вирішила використати їх, як свою зброю. Маючи на Підкарпатті, де живе 320.000 українців, 102.998 мадярів, 82.124 євреїв, 13.816 румунів, 7.21 німців, й усього лише 19.189 чехословаків, чеському урядові нічого іншого не лишилося робити, як узяти собі до послуг місцевих москофі-

На північний захід від Ужгороду на височині 1000 метрів під горою Вігорлят лежить прекрасне озеро, назване Морське око, або озеро Вігорлятське. На нашому краєвиді з вершини гори Вігорляту на озеро та хребет Карпатських гір. Гора і озеро лежать на території Словаччини, заселеній українцями.

всюди навязує їм москофільське „язичіє“, що вже давно віджило свій час. Наслідком того українське шкільництво крутиться в якомусь зачарованому

колі, мовознавчих „суперечок“, а чехословацьке шкільництво спокійно собі росте та шириться. Примамкою такого безладдя може бути таке: Ужгородська гімназія вживає „язичія“ (місцевого), Мукачівська—„язичія“ (з російською вимовою), а Берегівська та Густякська—справжньої української мови, та й то завдяки галицьким учителям, що на власну руку зробили ці „реформи“.

Майже така сама плутанина з навчанням відбувається у 4-х семінаріях та 3-х реальних школах, що лише нищить їх, бо учні, наслуковавшись „тего і сего“, тікають до чехословацьких шкіл, а там усе „все ясне“... Але трохи ліпше стоїть справа в народній школою, бо там, не зважаючи на всі москофільські „язичія“, переважна більшість учителів українці, що походять з тих-же селян і вміло ви-

часу, чеський уряд проголосив статут про автономію адміністративної, господарства та шкільництва, при чому було зазначено, що навчання має провадитися лише місцевою („малоруською“) мовою. Точніше, все містилося в тому, що Підкарпаття матиме свій 40-членовий сейм вислатиме 9 послів до парламенту у Празі. Однак, за голову крайової влади мусить бути лише призначений президентом губернатор. Таке призначення одержав Жаткович, який почав свою діяльність протестами проти неправильного визначення кордонів і, позмагавшись ще трохи за „тендецію“ урядового перепису населення, скінчив усе звичайною „демісією“...

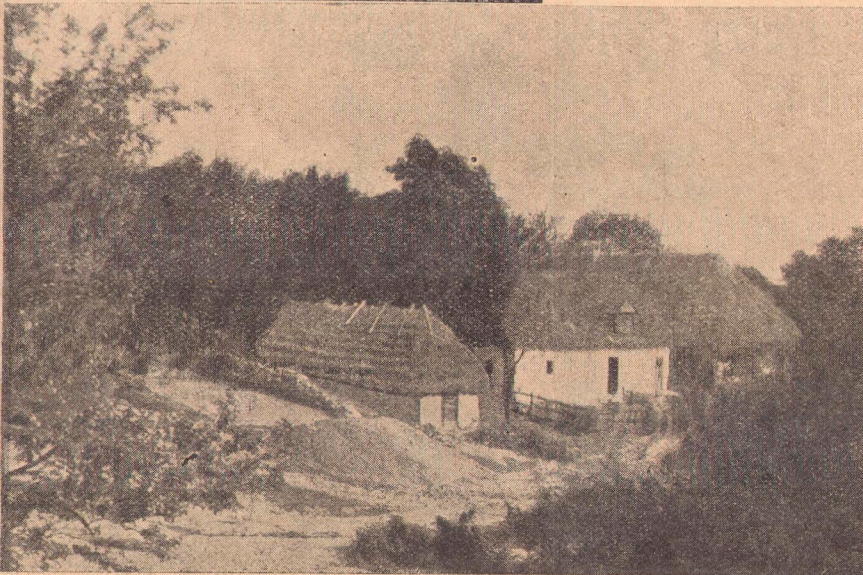
Влада губернатора опинилася в руках чорносо-тенця-москофіла, а москофіли — відомі продажники. Чеська влада вирішила використати їх, як свою зброю. Маючи на Підкарпатті, де живе 320.000 українців, 102.998 мадярів, 82.124 євреїв, 13.816 румунів, 7.21 німців, й усього лише 19.189 чехословаків, чеському урядові нічого іншого не лишалося робити, як узяти собі до послуг місцевих москофілів, що підчас урядового перепису несподівано виросли до 53.515 осіб. Тому-то чеський уряд, визнаючи за українцями права їхньої мови, скрізь і

всюди навязує їм москофільське „язичіє“, що вже давно віджило свій час на території Словаччини, заселеній українцями. Наслідком того українське шкільництво крутиться в якомусь зачарованому колі, мовознавчих „суперечок, а чехословацьке шкільництво спокійно собі росте та шириться. Причому такого безладдя може бути таке: Ужгородська назія вживає „язичія“ (місцевого), Мукачівська „язичія“ (з російською вимовою), а Берегівська Густьська—справжньої української мови, та й то дяки галицьким учителям, що на власну ррр зробили ці „реформи“.

Майже така сама плутанина з навчанням вається у 4-х семінаріях та 3-х реальних школах, що лише нищить їх, бо учні, наслуковавшись „тут і сего“, тікають до чехословацьких шкіл, а там усе „все ясне“... Але трохи ліпше стоїть справа в народній школою, бо там, не зважаючи на всі москофільські „язичія“, переважна більшість учителів українці, що походять з тих-же селян і вміло виконують своє культурне завдання. Тут багато допомагав Ужгородське т-во „Просвіта“, яке, крім видання популярно-наукових книжок, закладає й свої бібліотеки-читальні, утворило крайовий театр та заснувало перший на Підкарпатті український театр.

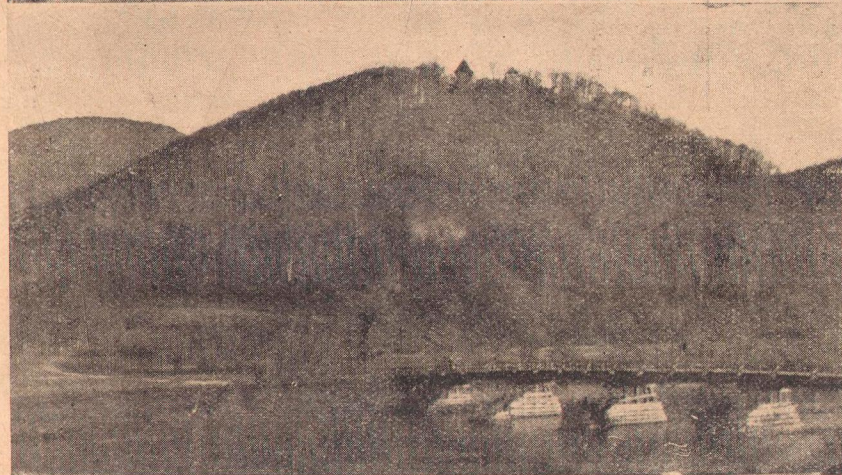
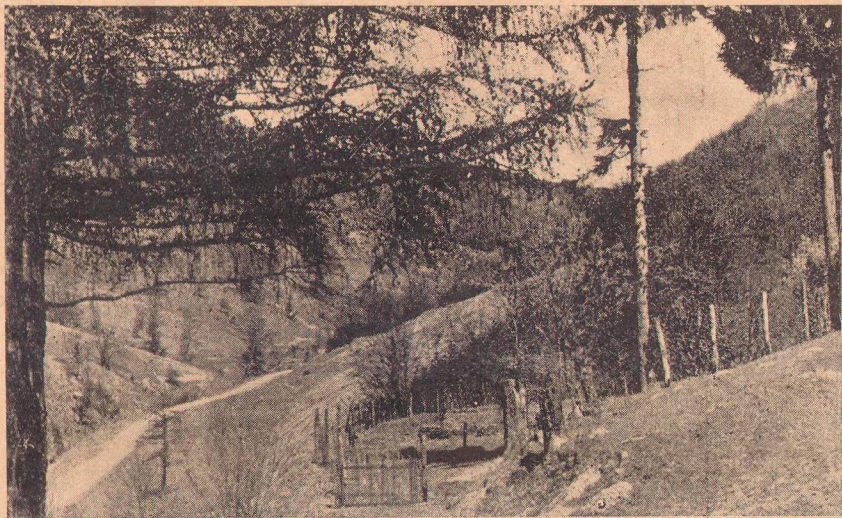
Що до економічного життя, то воно, як і скрізь, переживає певну кризу. Однак, що збудовано на ґрунті кооперації, те не гине. Так, існує й розвивається „Підкарпатський банк“ в Ужгороді, поруч з нього

саме розвивається „Краєвий кооперативний союз“ і „Сільський господар“, що гуртують біля себе досить значну кількість селянства. Звичайно, це не та кооперація, що ми її знаємо, але яка літичне життя, та й господарче. Політичне життя має свої особливі риси“. „Політичне життя Підкарпаття, говорячи про народ, коли не говорить народом. Тому й диво, що майже кожна тутешня пар

Ужок Селянська сім'я. Праворуч—Горани—село біля Ужгороду. Угорі—сільська дівчинка.

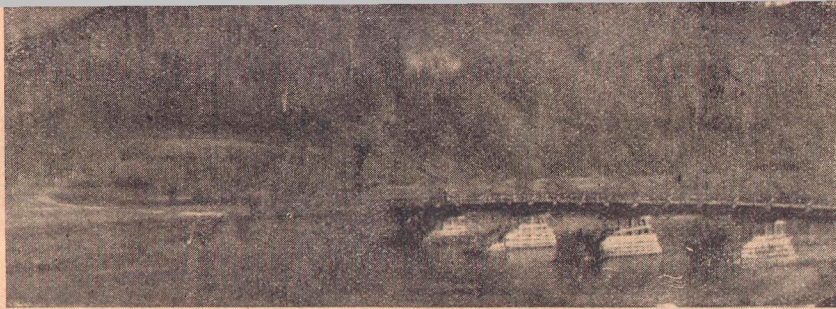
видаючи свої
ни, має яке-будь
„джерело“.
напр., орган
наша-хліборобів
„Нива“)
на коштом своєї
„Правди“ у Празі
на селянство не
має ніякого впливу;
на москофіль-
них чорностенців
„Земля“)
„Правда“ „датками“
на чеських
чорностенців; ор-
ган чеської республі-
канської партії
„Правда“ існує кош-
том чеських аграр-
них орган моско-
фільних куркулів
„Правда“ („Кар-
лус і Вєст-
“) черпає свою
„Правду“ з маляр-
них „джерел“; учи-
тельське видання
„Правда“ Школа“,
„Правда“, „Учи-
тель“ та „Віночок“)
„Правда“ коштом з
„Правда“ фондів.
„Правда“ місце зай-
має лише—орган
кооперативного
„Правда“ („Коопера-
тив“), орган с.д.
„Правда“ („Вперед“)
„Правда“ орган Комуні-
стичної партії
„Правда“), що гур-
тує біля себе майже

Угорі—Скотарське, там у цих місцях провадилися
були 1914 р. завзяті бої між австро-німецькою
та російською арміями. На кладовищі поховано
забитих. Нижче—Новицьке на північ від Ужго-
роду. В долині ріка Уг. В цьому місці бу-
дується електростанцію. Праворуч — краввид
узлісся перед Ужком.

має безземельних селян та робітників. Зведене на манівці ужгород-

Угорі—Скотарське, там у цих місцях провадилися були 1914 р. завзяті бої між австро-німецькою та російською арміями. На кладовищі поховано забитих. Нижче—Новицьке на північ від Ужгороду. В долині ріка Уг. В цьому місці будувалася електростанція. Праворуч—краєвид узлісся перед Ужком.

Дівчата з під Ужгороду. Одяг на них словацький.

черпає свою
ність з маляр-
джерел“; учи-
вські видання
Народня Школа“,
атура“, „Учи-
та „Віночок“)
коштами з
фондів.
місце зай-
лише—орган
перативного
(„Коопера-
)“, орган с.-д.
(„Вперед“)
орган Комуні-
чної партії
ижда“), що гур-
бляв себе майже

масу безземельних селян та робітників. Зведене на манівці ужгород-
ні політиками підкарпатське селянство, масово згромаджується у свої
спільні спілки“ й переносить свої змагання на економічний ґрунт, що
ни як бентежить Прагу.

Відомо, що коли під час виборів до пражського парламенту перемогли
арники“, то перш усього вчинили в Ужгороді справжній погром
словацьких книгачів. Звичайно цей удар боляче відгукнувся у селян-
ній масі, викликавши масові протести, проти чого нічого не могли
навіть емігрантські „нахлібники“, що за миску чечевичної юшки
роздували всі вчинки чеської адміністрації на Підкарпатті. Найбільше
стимує цей рух,—це брак відповідної літератури, а літературних
тут взагалі ніяких. Їхнє місце заповнюють „календарі“, або які-будь
народні збірники, де іноді друкує свої вірші єдиний на ціле Підкарпаття
словацький поет Гренджа-Дольський.

Інше те що тут виходить у світ,—переважно макароніка. Інтелігенція,
розвівшись від народньої маси, здібна лише прислуговувати чужинцям.
Власне націоналістичні „політики“ в Ужгороді, такі власне попи на селах,
проки інакше народне вчительство, бо лише воно виховує нову народню
інтелігенцію, вчить боротися й захищатися від сучасної „чехізації“. З того,
як на них ставиться селянство, видно, що колись прийде такий час, коли

згине нужда й зникне темрява. Коли-ж це станеться, то цілком певна річ,
що разом з мадярськими панами та чеськими адміністраторами піде геть і
ця „своя“ інтелігенція, що навіть тепер дбає лише про власне черево.
Національне визволення, як і соціальне,—справа самої трудящої маси.

Олесь Донченко

КУРІНЬ

На селом, за селом сопілки
Голос, як дзвіночок, діль—діль...
Ну й який я, що знаю тільки
Свій баштан та курінь.
Аж до обрію в'ється за ними
Витий шлях, мов гадюка руда.
Ну а я тільки й бачу, як мимо
Іде в пілу череда.
А вночі, а вночі,—веретеном
Коники в уха—цінь—цінь...
От тоді я лягаю в зелений,
В свій пахучий курінь.

Ось комашка повзе по обличчю,
Ось билинка доскоче ві-сні.
Може, сонний, кого я покличу
Найріднішого в світі мені...
Чи затихли шляхами колеса,
Сплять, чи не сплять баштани?...
Тихо з темряви тчуть перевесла
Поринаючи в ніч кажани.
На світанку ж сопілки, сопілки
Голос, як дзвіночок, діль—діль.
Ну й який я, що знаю тільки
Свій баштан та курінь...

Пилип Голубничий

ДОМІВКА

І знову темний бір заграє в зелені струни
І од луни—легенькі ластівки.
Сосни духмяно ллється струмень
Як лився ще у давні віки.

У золотім піску, де на базар дорога,
То не весняний дощ—крикнява дівтори,
Шумлять осокори біля мого порогу
В журбі якісь задумані двори.

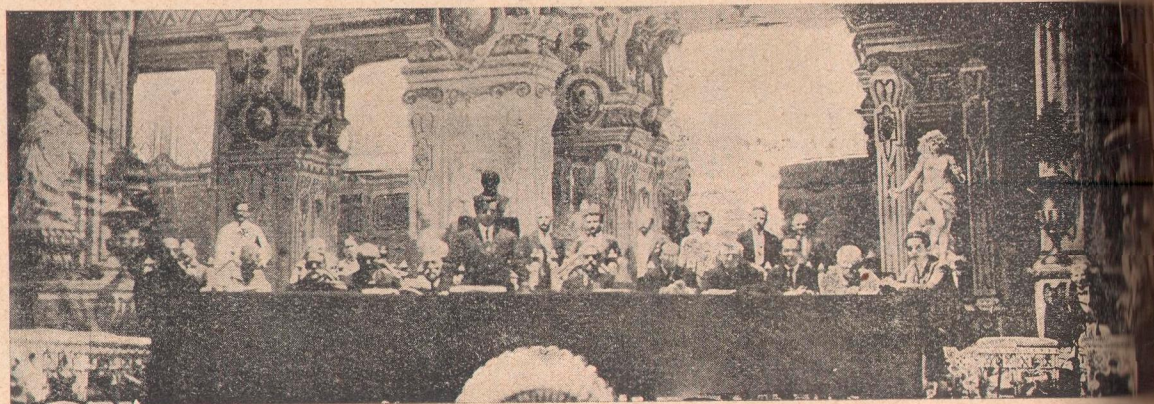
Делегація жінок і матерів політичних в'язнів Західної України до польського уряду

Сільсько господарська виставка в с. Кириківці Охтирської повіт.

Нещодавно делегація жінок і матерів політичних в'язнів Західної України, разом з послом комуністичної фракції польського парламенту тов. **Приступою** звернулись до польського уряду в справі амністії ув'язненим.

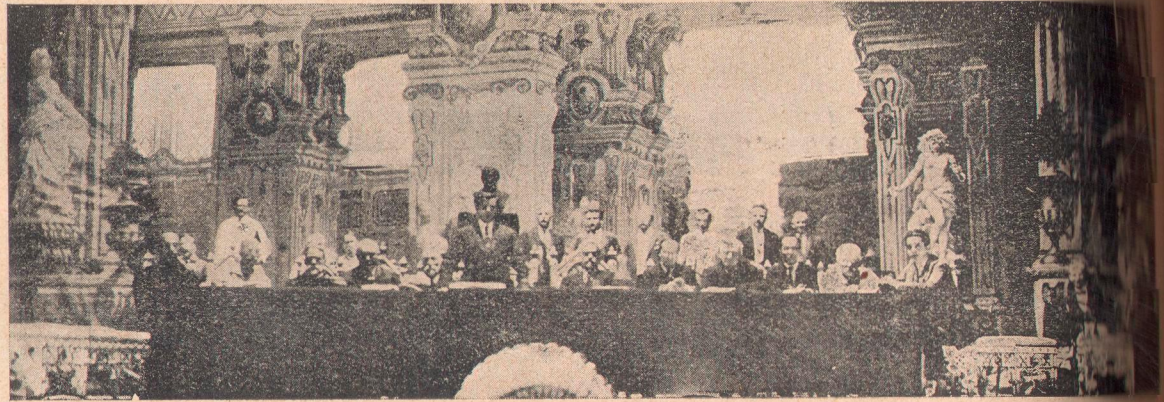
На мал. праворуч, сидять,—**Брехер** (Львів)—мати в'язня, **Копанчук** (Ковель)—мати в'язня, **Ясінська** (Холм)—просиділа 14 міс. дитина народилась у в'язниці, чоловік сидить 2 роки. Стоять, ліворуч: **Зубова** (Голоби) — жінка в'язня, т. **Приступа**—посол, **Сенечко** (Здолбунів)—жінка в'язня.

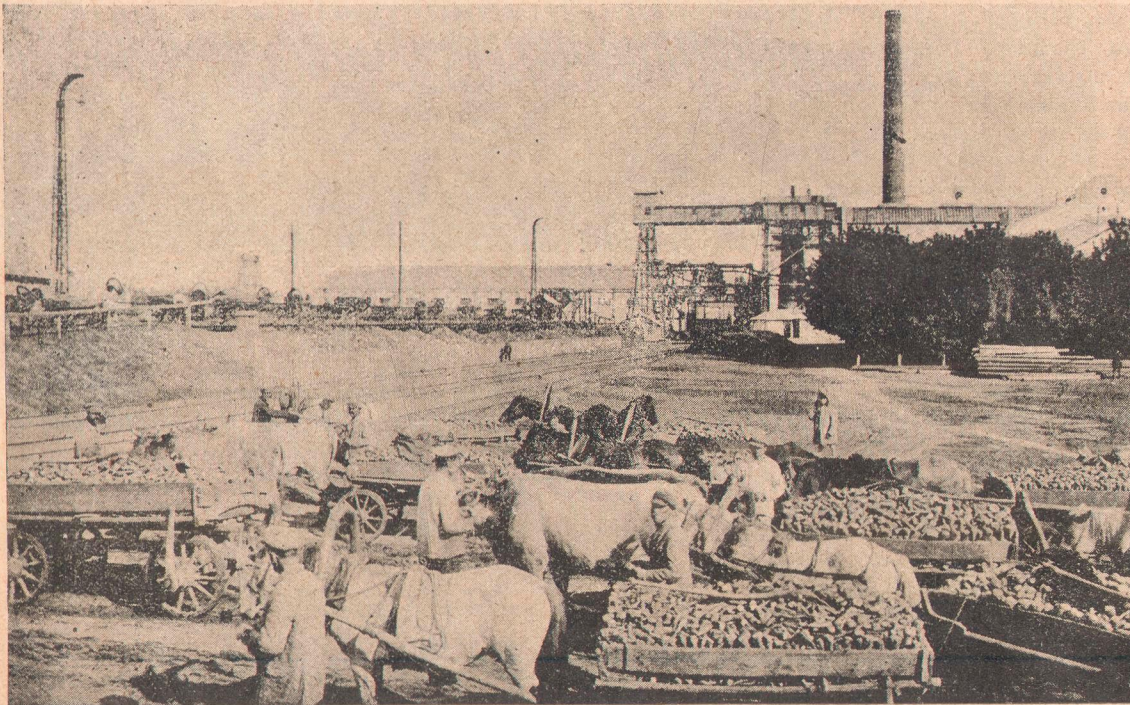
Нещодавно в Одесі відбувся Всесоюзний з'їзд бактеріологів, епідеміологів та санітарів. На малюнку НКЗдоров'я т. Ефімов закриває з'їзд

Нещодавно делегація жінок і матерів політичних в'язнів Західної України, разом з послом комуністичної фракції польського парламенту тов. **Приступою** звернулись до польського уряду в справі амністії ув'язненим.

На мал. праворуч, сидять, — **Брехер** (Львів) — мати в'язня, **Копанчук** (Ковель) — мати в'язня, **Ясінська** (Холм) — просиділа 14 міс. дитина народилась у в'язниці, чоловік сидить 2 роки. Стоять, ліворуч: **Зубова** (Голоби) — жінка в'язня, т. **Приступа** — посол, **Сенечко** (Здолбунів) — жінка в'язня.

Нещодавно в Одесі відбувся Всесоюзний з'їзд бактеріологів, епідеміологів та санітарів. На малюнку НКЗдоров'я т. Ефімов закриває з'їзд

Цукроварні готуються розпочинати виробництво. На нашому малюнку підвоз буряків до цукроварень Тростянецького комбінату на Харківщині

Богдан **Бережницький** — укр. віолончеліст, що працює у віденській опері, до його приїзду в Харків

ЧОРНА КРАЇНА

Чіятурські марганцеві копальні

МАРГАНЦЕВИХ покладів у світі порівнюючи небагато.

В СРСР найбільші поклади марганця розробляються в Кавказі (в районі Чіятири) та на Уралі.

Чіятурська марганцева руда є найкраща в світі, її вживають на вироб високого сорту сталі і на неї дуже великий попит з боку Європи та Америки. Марганцева промисловість заснувалася тут тільки в 1879 році, а вже в 1880 році марганцеву руду почали вивозити за кордон. Поклади марганцевої руди займають площу в 126 кв. верств. До 1913-го року її вивозилося 70 мільйонів пудів. Під час війни втратила світовий ринок і тільки в 1922 році вона знову повертала собі. Перед війною в марганцевій промисловості працювало 8,000 робітників, а тепер далеко більше. Долиною Квіріла та її притоків цю рудоносну площину поділено

на низку подів—праворуч Квіріла Ргані, Зеде-Ргані, Мвімеві, Таркветі і ліворуч—Перевісі, Шукрут, та Іхтвісі.

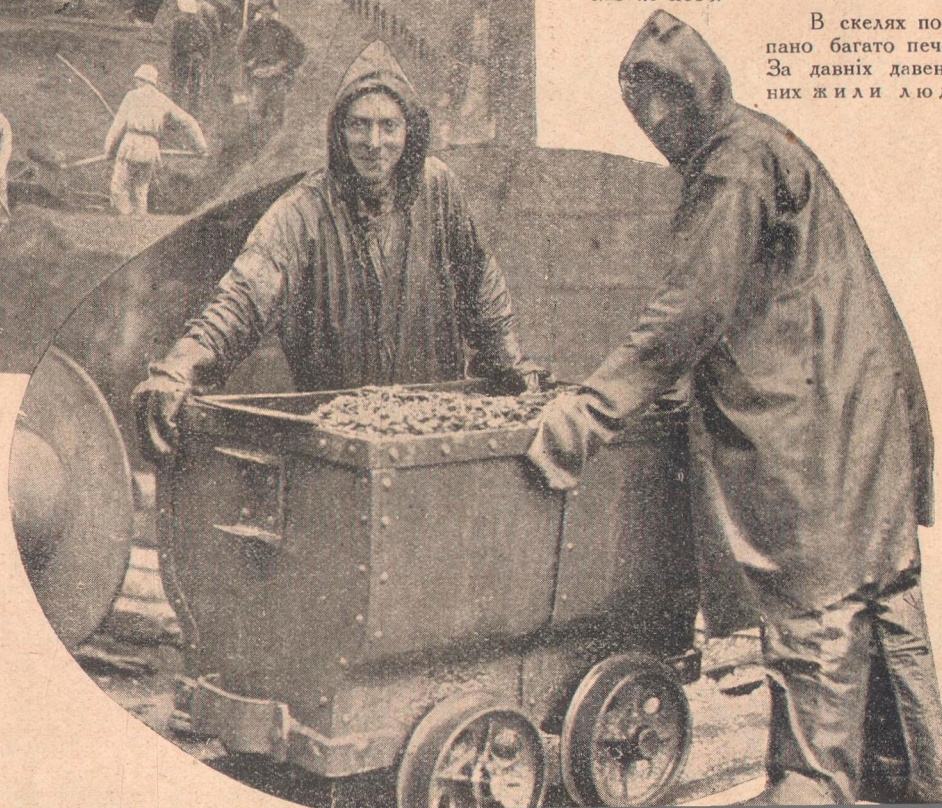
Найзначнішою ділянкою (як по площині, такі по виробі) є узгір'я Мвімеві.

До Чіятири доводиться їхати від Кутайса до станції Шаропань і звідти спеціально влаштованою для вивозу марганцевої руди—Чіятурською колією.

Шлях лежить по річці Квіріла (Галаслива), що шумує, піниться, рветься серед скель і з гуркотом тягне каміння по своєму дну.

З вікна свого вагону ви бачите високі, стрімчасті скелі, що утворюють дивовижні силуети, і ніби підпирають стовпами високе кавазське небо.

В скелях покопано багато печер. За давніх давен у них жили люди.

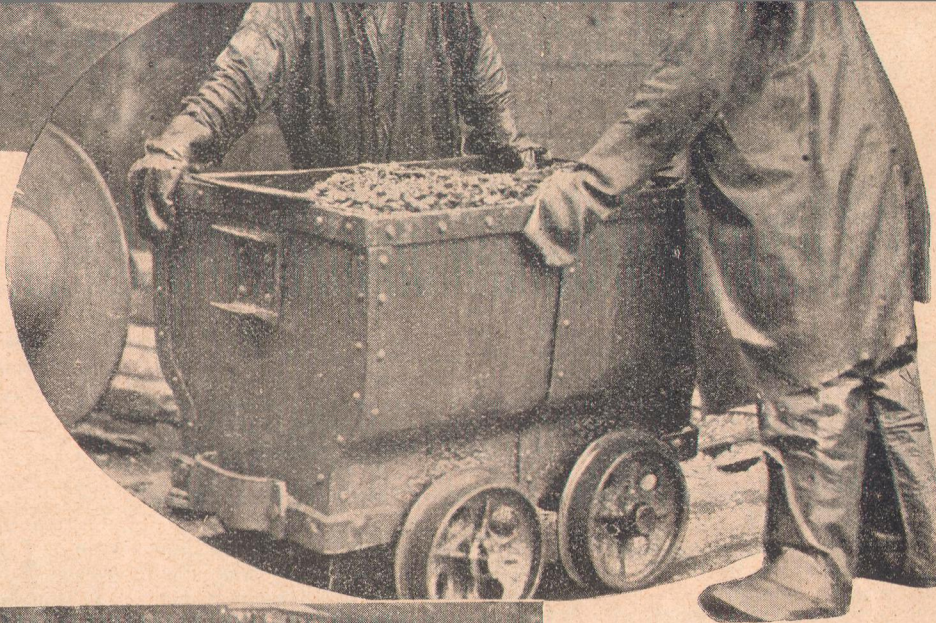

Чіятурські марганцеві копальні

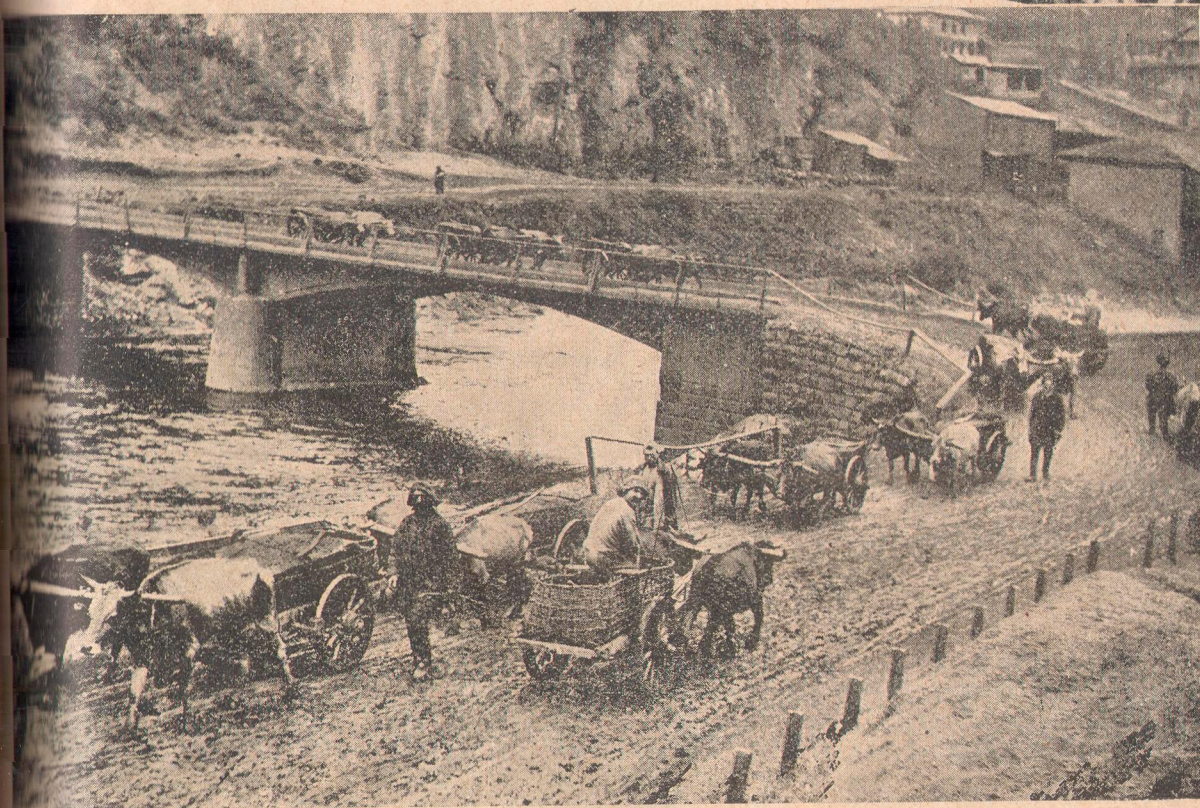
МАРГАНЦЕВИХ покладів у світі порівнюючи небагато.

В СРСР найбільші поклади марганця розроблюються в Кавказі (в районі Чіятири) та на Уралі.

Чіятурська марганцева руда є найкраща в світі, її вживають на вироб високого сорту сталі і на неї дуже великий попит здебільшого на європейському, а й на американському ринках. Чіятурська промисловість заснувалася тут тільки в 1879 році, коли ж марганцеву руду почали вивозити за кордон. Поклади марганцевої руди займають площу в 126 кв. верств. До 1913-го року її вивозилося 70 мільйонів пудів. Під час війни втратила світовий ринок і тільки в 1922 році вона знову повертася собі. Перед війною в марганцевій промисловості працювало 8,000 робітників, а тепер далеко більше. Долиною Квіріла та її притоків цю рудоносну площину поділено

Вагонетками звозять марганець

Здобуту руду везуть до залізниці

Можливо—прадіди тих, що зараз вкриті чорним пилом копають марганець по Чіятурських копальнях.

Цей чорний пил вкриває все на далеко від самих капалень.

Ще версти за дві до залізничної станції Чіятири ви вже бачите на гірських збочах чорні пащі марганцевих штолень та чорні брили марганцевої руди.

Станція, містечко, гірські узбіччя, навіть дерева, тварини й люди, що тут працюють, добуваючи марганцеву руду,— все чорне од марганцевого пороку.

Вагонетки підвозять руду, її зсипають на скрипучі вози і везуть до станції.

Здобич руди збільшується з кожним днем і напевне через невеликий час сягатиме довоєнної норми.

Природа наділила Кавказ величезними багатствами, що сховані в надрах його землі. На першому місці—нафта, на другому ж незабаром стоятиме марганець.

Віра Пальмова.